

*Васін Дмитро Олександрович,
аспірант кафедри криміналістики та судової медицини
Національної академії внутрішніх справ*

ДО ПИТАННЯ АКТУАЛЬНОСТІ НАУКОВОЇ РОЗРОБКИ МЕТОДИКИ РОЗСЛІДУВАННЯ ВТЯГНЕННЯ НЕПОВНОЛІТНІХ В ЗАНЯТТЯ ПРОСТИТУЦІЮ

Впровадження в Україні європейських стандартів життя та вихід України на провідні позиції в світі є неможливим без дотримання ідей гідності, свободи і майбутнього. Конституція України в статті 3 визначає, що права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави, а утвердження і забезпечення прав і свобод людини є її головним обов'язком [1].

При цьому особливу актуальність набуває питання всебічного захисту прав дитини і забезпечення її повноцінного розвитку, адже відповідно до Декларації прав дитини, кожній дитині законом та іншими засобами повинний бути забезпечений захист і надані можливості та створені сприятливі умови, що дозволяють їй розвиватися фізично, розумово, морально, духовно та соціально здоровим і нормальним шляхом в умовах свободи та гідності [2].

Водночас, проблеми в забезпеченні захисту найбільш соціально вразливої частини населення - неповнолітніх породжують такі наслідки, що діти все частіше стають жертвами протиправної поведінки з боку, як сторонніх осіб, так і близьких родичів.

Економічні, морально-психологічні, соціальні та культурно-освітні проблеми, що продовжують мати місце в нашій державі, обумовлюють існування такого явища як дитяча проституція та тенденцію до зростання попиту на сексуальні послуги дітей, появу нових форм сексуальної експлуатації неповнолітніх осіб, в тому числі із використанням новітніх інформаційних технологій. Безсумнівно, економічна нестабільність соціально незахищених верств населення та надзвичайно високий матеріальний прибуток, який приносить дитяча проституція, є найбільш основними причинами втягнення неповнолітніх в проституцію та примушування їх до заняття проституцією.

Загалом, кримінальним законодавством України здійснюється охорона нормального морального розвитку неповнолітніх, зокрема, стаття 303 Кримінального кодексу України встановлює відповідальність за втягнення неповнолітніх (в тому числі і малолітніх) осіб в заняття проституцією чи примушування їх до заняття проституцією [3].

Злочинність відносно дітей у цілому є найменш латентною у порівнянні з іншими видами злочинності. Це обумовлено існуванням великого числа установ і органів, до функцій яких, так чи інакше, входить забезпечення їх прав і свобод, захист особистості, навчання, надання медичних, соціальних та інших послуг, діяльність з профілактики правопорушень, які утворюють повноцінну систему захисту неповнолітніх. Безліч законів, урядових постанов і відомчих наказів регулюють діяльність системи захисту неповнолітніх, розробляються державні програми, що стосуються цих питань [4, с. 149].

Однак, як свідчать результати статистичних досліджень, на сьогоднішній день на території України спостерігається значне поширення даного явища. Так, впродовж 2013 року здійснювалося розслідування 301 кримінального провадження за ст. 303 КК України, у 2014 році цей показник склав 258, а за дев'ять місяців 2015 року - 235. Водночас, значне занепокоєння викликає стрімке зростання кількості зареєстрованих випадків втягнення в заняття проституцією чи примушування до заняття проституцією малолітніх осіб, оскільки за дев'ять місяців 2015 року в порівнянні з 2014 роком дана цифра зросла в п'ять разів.

Грунтуючись на наведених вище даних про ці злочини і пов'язані з цим психічні й фізичні хвороби дітей, бачимо, що вони в сукупності представляють одну з основних загроз генофонду України.

Складність боротьби із втягненням неповнолітніх в заняття проституцією обумовлена багатьма факторами, серед яких чільне місце займає недостатня професійна підготовка працівників правоохоронних органів щодо виявлення та розслідування даної категорії кримінальних правопорушень, що спричинено відсутністю на даний час розробленої методики їх розслідування.

Актуальність наукового дослідження цієї проблеми зумовлена потребами практики протидії злочинності та криміналістичної науки у комплексному вивченні та розв'язанні проблем методики розслідування втягнення неповнолітніх в заняття проституцією. Важливість наукової розробки цієї проблеми викликана тим, що комплексне її дослідження на підставі вивчення даних судово-слідчої практики у поєднанні з досягненнями вітчизняних та зарубіжних наук правового циклу дозволить запропонувати практиці нові прийоми боротьби з цією категорією кримінальних правопорушень, що відповідатимуть сучасному рівню розвитку науки та повинні стати практичним інструментарієм для слідчих та оперативних працівників.

Наукове дослідження явища втягнення неповнолітніх в заняття проституцією зумовлена потребами практики протидії злочинності та криміналістичної науки у комплексному вивченні та розв'язанні проблем методики розслідування цих кримінальних правопорушень. Важливість наукової розробки цієї теми викликана тим, що комплексне її дослідження на підставі вивчення даних судово-слідчої практики у поєднанні з досягненнями вітчизняних та зарубіжних наук правового циклу дозволить запропонувати практиці нові прийоми боротьби з цією категорією кримінальних правопорушень, що відповідатимуть сучасному рівню розвитку науки та повинні стати практичним інструментарієм для слідчих та співробітників оперативних підрозділів Національної поліції України.

Список використаних джерел:

1. Конституція України : Чинне законодавство зі змінами та доповненнями станом на 1 вересня 2014 року (офіційний текст). - К. : Паливода А. В., 2014. - 61 с.
2. Декларация прав ребенка // Права человека. Сборник международных договоров. - М. : Юридическая литература, 1990. - С. 139-141.

3. Кримінальний кодекс України. - К. : Велес, 2004. - 150 с.

4. Пясковський В. В. До питання актуальності наукової розробки теоретичних і праксеологічних засад розслідування насильницьких злочинів, учинених щодо неповнолітніх / В. В. Пясковський // Актуальні питання теорії і практики криміналістичної науки : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., присвяченої 50-річчю кафедри криміналістики та судової медицини Національної академії внутрішніх справ (м. Київ, 23 січня 2015 р.). - К. : Видавничий дім «Гельветика», 2015. - С. 149.